

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

CUVAJTE JUGOSLAVIJU!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski prefinac 342 • Telefoni uredništva i uprave 30-866 i 26-105 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 27 decembar 1940
God. XI • Broj 52

I SA MINULOM GODINOM IMAMO RAZLOGA DA SE PONOSIMO

Nije zahvalan posao pisati o minuloj godini, kada se zna, u kakvom krvavom sukobu je protekla. Ako se za prethodnu godinu govorilo: „pomenula se, ne povratila se“, — za ovu će to, u još većjoj meri, kazati mnogi narod i pojedinac, pa i mnogi čovek u našoj sredini.

Pa ipak, ni jedno zlo nije bez nekog dobra, pa tako ni prošla godina. Pogotovo za narode, kojima je sreća poslužila da ostanu izvan rata. Ako ničim drugim, minula godina ih je obogatila dragocenim iskustvima, koja su nažalost postignuta na tuđim nesrećama. Ali, pošto tim nesrećama nismo krivi, možemo mirne savesti da se poukama iz njih koristimo, pa da na taj način pomognemo, i sebi i opštem dobru.

Pišući na ovom istom mestu o prethodnoj godini, nismo se složili sa crnogledama, koji su, pred godinu dana, kad je rat već bio počeo i kad su unutrašnja previranja bila prilično živa, u mračnim bojama videli godinu, koja se sada završava. Tom prilikom smo istakli nadu, da će naša država tu godinu iskoristiti „za unutrašnju konsolidaciju, za što jači otpor prema opasnostima iz vana, i da što uspešnije doskoči teškoćama vremena“.

Ne volimo da proričemo, ali nam nije krivo, što smo pogodili. Danas, dok rat još uvek besni i dok mu se ne zna kraja, — ma koliko da su kroz to vreme teški događaji pogodili mnoge države, — Jugoslavija je još solidnija nego lane; da ne kažemo MNOGO SOLIDNIJA, MNOGO JAČA, MNOGO KOMPAKTNIJA I — MNOGO OPTIMISTIČKIJA! I što je važno, proteklu godinu je zaista iskoristila „za unutrašnju konsolidaciju i za što jači otpor prema opasnostima iz vana“.

Pogledajmo redom: Zar jednodušna reakcija čitave naše javnosti, hrvatske i slovenačke, jednako kao i srpske, na događaje u Bitolju, ne govori o toj konsolidaciji ubedljivije nego li ma šta drugo? ... Zar vesti iz svih krajeva naše zemlje ne potvrđuju, da se narod odaziva svim dužnostima najspontanije i da sa najvećim pouzdanjem i ponosom gleda u svoju vojsku? ... Pa, dok se prošle godine mnogima činilo, da su oni, o kojima je ban Šubić kazao da „gledaju preko granice“, suviše digli glave, — zar danas velik deo listova u Banovini Hrvatskoj ne traži najoštrije mere protiv tih štetočina, dok ih javno mišljenje, i u Dalmaciji i Hrvatskoj, gleda s prezrenjem?!

Uporedimo samo raspoloženje naše javnosti pre godinu dana, sa današnjim raspoloženjem! — ZAR DANAS U ČITAVOJ NAŠOJ JAVNOSTI NE PREOVLAĐUJE SAMOSVEST, PONOS, DLUČNOST I JEDNODUŠNA VOLJA, DA SE NI PO CENU NAJTEŽIH ŽRTAVA NE DOZVOLI NI NAJMANJE OKRVNUĆE NAŠE NEZAVISNOSTI I INTEGRITETA?

Danas, na koncu minule godine, — i pored svih teškoća koje se ne smeju smetnuti s vida, — JUGOSLAVIJA PRETSTAVLJA ZEMLJU, ČIJE PRIJATELJSTVO CENE I MANJE I VEĆE DRŽAVE, bliske i daleke, podvlačeći da je baš ona jedan od najvažnijih faktora za mir u Podunavlju i na jugoistoku. Hvala tom njenom stavu, hvala snazi njene vojske i zdravom gledanju njenog naroda, mir na Balkanu baš sada, na koncu ove godine, izgleda daleko sigurniji, nego što je izgledao na koncu prošle.

Ne znači li sve to da, i jugoslovenska i sokolska misao na minulu godinu mogu da gledaju sa aktivnim bilansom i sa još vedrijim nadama u budućnost? A pošto, za nas Sokole, jugoslovenska država predstavlja praktično oživotvorenje misli jugoslovenskog narodnog jedinstva, — jasno je, da svako jačanje Jugoslavije, kao države, predstavlja i etapu ka pobiđi te misli. Ako mnogi još uvek odbijaju da je priznaju, ograničavajući se na prihvatanje jugoslovenske državne misli, setimo se, da nije davno kad ni o tome nije bilo reči, pa se sad ipak oberučke prihvaća!

Medutim, — sem zadovoljstva zbog opšteg napretka, — jugoslovensko sokolstvo ima razloga da na minulu godinu gleda sa ponosom i zbog rezultata u svom vlastitom krilu. Ma da je, baš prošle godine osetilo mnoge protivnosti, ono baš tome ima da zahvali, što je dobilo priliku

Poslanica Saveza Sokola

Jugoslovenskom sokolstvu o Novoj Godini 1941

Još jedna godina, 1940, je za nama; godina značajna i za sokolstvo po izuzetnim iskušenjima i teškoćama koje je imalo da prebrodi i po moralnoj snazi koju je ono pokazalo čuvajući i očuvavši čvrstinu i ugled organizacije i čistoću njenih ideja. Njegova životna snaga imala je prilike da se, za svakog ubeđljivo i jasno, ispolji u onim moralnim naporima kojima je Sokolstvo u toku minule godine, kroz teškoće, krčilo put ka novim mnogobrojnim, plodnim i korisnim sokolskim i opšte nacionalnim poduhvatima, koji su zabeleženi kao dostojan prilog naše organizacije opštem narodnom snaženju u ovim velikim vremenima. Savez Sokola odužuje priznanje svim onim mnogobrojnim sokolskim trudbenicima i saradnicima u župama, društvima i četama, čijem čvrstom, neustrašivom i nepokolebivom stavu, čijem pregalaštvu i ustalaštvu može da zahvali ovakav moralni bilans naše organizacije na kraju g. 1940. Ali glavna zasluga da se sokolstvo u ovim vremenima dostojno afirmisalo dolazi i opet od činjenice što je ono ostalo nerazdvojno vezano sa narodom, sa njegovim osećanjima, sa njegovim verom i njegovim težnjama i što je direktive za svoj rad i za svoj stav crpilo samo iz duha i potreba svog naroda. To će ostati glavno vrelo nadahnuća i moralne snage Sokolstva i u budućnosti.

Tu snagu Sokolstva čekaju u godini, na čijem smo pragu, novi i veliki zadatci.

da okuša snagu i da izvojsi lepe pobeđe. Tamo gde se već u velike najavljuje likvidacija sokolstva, ono još uvek radi, žilavije nego ranije, pa se mestimice i jača; a mnogi faktori koji su mu pravili smetnje, uviđaju da su na pogrešnom putu. Nikada možda naše sokolstvo nije primilo toliko javnih izraza simpatija, od tolikog broja nacionalnih organizacija i javnih radnika, kao minule godine; a dani sokolske pripravnosti, narodno-odbrambeni tečajevi, osnivanje Saveta patriotskih i viteških organizacija, osnivanje Instituta za selo, široka prosvetna delatnost sokolstva, pokretanja „biblioteke za narod“, — i konačno veličanstvene manifestacije sokolstva, na Kajmakčalanu, na Mojkovcu, u Toplici, Jaša Tomiću itd., predstavljaju takve krupne rezultate sokolskog rada, — da JUGOSLOVENSKO SOKOLSTVO IMA PUNO PRAVA, DA SA PONOSOM GLEDA NA MINULU GODINU I DA SA DVOSTRUKIM POUZDANJEM OČEKUJE BUDUĆU.

Ohrabreni očiglednim dokazima te snage jugoslovenske sokolske organizacije, našli smo da je moguće da se preduzme sa početkom nove godine jedan nov zamah, oduševljen, opšti i smišljen, sa ciljem DA SE SOKOLSKA ORGANIZACIJA U JUGOSLAVIJI I PROŠIRI NA SVAKI KUTAK OTADŽBINE I PRODUBI U SVIM PRAVCI-MA DELOVANJA. Ustanovljivanjem Bratstava i Povereništava i obrazovanjem posebnog Organizacionog odbora u krugu Saveza sa poverenicima u župama dat je osnov za jedan snažan pokret napred celokupnog Sokolstva sa težnjom i krajnjim ciljem: DA U JUGOSLAVIJI NE BUDE NI VAROŠI NI SELA U KOME SOKOLSTVO NEĆE IMATI SVOJU ORGANIZACIJU, društvo, odnosno četvrtu ili Bratstvo i Povereništvo. S druge strane, oživljavanjem rada u svim granama sokolske delatnosti treba da se prodube i osnaži sokolsko vaspitno i ideološko delo i time najsigurnije učvrste temelji velike naše organizacije. RAD I SAMO RAD, smišljen, stalan i ustrajan rad, to je put kojim će se jedino pouzdano doći do tog cilja. Naročito rad u vežbaonici, koja treba da nas sve stalno okuplja i moralno sjedinjuje, u vežbaonici koja je bila i ostaće glavna radionica onih sokolskih vrlina bez kojih se ne može ostvariti nikakav trajan napredak društva i nacije.

Taj opšti poduhvat na proširenju i produbljivanju sokolske organizacije u kome sa

početkom g. 1941 treba da učestvuju svi, Savez i župe, društva i čete, Bratstva i Povereništva, i svi sokolski pripadnici, poduhvat koji treba da probudi, okrepi i mobilize sve moralne snage sokolstva i krene na stvaralačko delo svakog sokolskog pojedinca najdostojnije će krunisati naše napore u Sokolskoj Petrovoj petoletnici.

Za taj novi napor naći će svi moralne snage i u pomisli da svojim pregalaštvom i delima uveličavate jednu istorijsku godinu koja će biti krunisana stupanjem na presto našeg uzvišenog Vladara Nj. Vel. Kralja Petra II. i u ljubavi kojom su za Njega vezana sva srca sokolska i narodna.

Sa pouzdanjem u vas i sa čvrstom verom u sretnu sudbinu i veliku budućnost našeg naroda i naše moćne Otadžbine Jugoslavije mi vam svima, našem odlučnom članstvu, našem poletnom naraštaju, našoj lepoj budućnosti, našoj sokolskoj deci želimo

Sretnu Novu Godinu 1941!

Savez Sokola
Kraljevine Jugoslavije

Sokolstvo za akciju zimске pomoći

Ovih dana Savez Sokola pozvan je da sa svojim jedinicama pomogne akciju zimske pomoći koja će se ove zime izuzetno pojačati i proširiti na čitavu državu. Savez se vrlo rado odazvao ovom pozivu smatrajući da će svojim učešćem izvršiti i jednu od važnih sokolskih patriotskih i socijalnih dužnosti. U tom smislu uputio je Savez i uputstva svim svojim župama preporučujući im toplo ovu akciju.

Tim povodom treba držati na umu da je ovo historijski izuzetno teška zima i da će biti potrebni mnogobrojni naporu jedna smišljena organizacija i mnogo požrtvovanja od onih koji imaju materijalnih sredstava da bi ta akcija odgovorila svom cilju. Stoga se i ovim putem ukazuje čitavom sokolstvu na važnost te akcije i poziva da je svim snagama pomogne.

Svojoj braći Sokolima i svima vernim čitaocima i pretplatnicima, čestitamo SRETNU NOVU GODINU, 1941.

Čestitamo im je sa željom, da DONESE SREĆU I NAPREDAK JUGOSLAVIJI; da u toj godini naš narod doživi dane potpune kompaktnosti, mira i blagostanja; da — ma što nas čekalo — svi budemo NEPOKOLEBLJIVI U ODBRANI NEZAVISNOSTI I CELOKUPNOSTI, i da, skupa sa Jugoslavijom, čitavom čovečanstvu, svima narodima, malim i velikim, svanu dani SLOBODE, LJUBAVI I NAPRETKA.

Našoj braći želimo, da im nova godina donese k tome i sreću u svemu, što kao pojedinci vole i rade; naročito u ŠIRENJU JUGOSLOVENSKE MISLI I U JAČANJU SOKOLSTVA!

A želimo im na koncu, i to, da budu što uredniji u plaćanju pretplate, i u nalaženju novih pretplatnika, za „SOKOLSKI GLASNIK“!

Redakcija i administracija „SOKOLSKOG GLASNIKA“
Beograd

Просветари на посао!

Акција Савеза Сокола на ширењу писмености

Савез Сокола је повео опсежну акцију за сузбијање неписмености у нашем народу. Као што смо већ јавили, ове године, желећи да тај посао постави на методично поучавања појединаца, издао је и, за ту сврху нарочито удељен **буквар за самоуке**. Уз буквар је штампано и посебно **упутство**, како треба поступати по овом методу обучавања неписмених. Да би акција заузала праве размере, који одговарају величини овога народног зла, Савез Сокола је штампао 30 хиљада пропагандних карата, које је упутно, не само свим соколским организацијама, него и свим националним установама, друштвима и појединцима, позивајући, да сви приусти и сарађују на овом општем савезном послу. Савез очекује, да ће се сви соколи одазвати овом апелу и искористити до пуне мере ову зимску периоду у извршењу овог корисног посла.

Свим соколским жупама упућено је по 100 комада свих **буквара**, с тим да их поделе својим јединицама, како би се упознале са овом акцијом Савеза. Са задовољством констатујемо, да је прва наручка након пар дана дошла од соколског друштва Ниш I, које је наручило 100 буквара са упутствима. Установили смо да су и жупе извршиле прву дужност, јер су посебним списима топло препоручиле ову акцију својим јединицама. Међутим, то треба

сматрати само првим кораком у овој акцији. **Братске жупе** ће наћи и друга средства и могућности да поспеше овај рад и да припомогну, да он постигне пун резултат. Ми ћемо на овом месту стално пратити и бележити сваки успех у овом раду, сматрајући га једном од важних соколских дужности у овим временима.

Vesti iz Slovačke

Bratislavski „Gardist“, organ Šanje Macha, piše posve ozbiljno:

„Čujemo, kako viče i jauče ono, što se ruši pod udarcima novih vremena. Ali već nam je dosta starog porетка svijeta, koji nam nije prištavao čovječanskog dostojanstva, koji nas je učio, da se među sobom borimo za koricu kruha, i pravio iz nas prosjake i petofisce...“

Zagrebačka „Hrv. straža“ piše o koncentracionom logoru u Havi u Slovačkoj, pa veli da se u logoru nalazi i pet bivših Čehoslovaka. I završava:

„Među konfiniranim ima ih, koji su krijumčarili nesvjesne Slovačke preko granice u „čehoslovačke“ legije.“

Sokolstvo u prošloj godini

Učinjen je velik napor i postignuti značajni rezultati

Više nego ma koja ustanova, jugoslovensko sokolstvo može da se ponosi ovogodišnjim bilansom svoga rada. Godina nije samo kalendarski osek vremena, ona je ujedno i deo života, koji mora biti ispunjen radom. Konac svake godine je memento, opomena, koja glasi: Prošla je jedna godina i ništa je više ne može nadoknaditi! Vreme je više nego novac, jer novac nekako možeš ponova da zaradiš, ali vreme nikada! Svaki trenutak pripada prošlosti i nikada se ne vraća! I što smo više vremena propustili da nam prođe u neradu, tim smo veću štetu naneli sebi, zajednici i narodu, tim smo odgovorniji pred istorijom.

Jugoslovensko sokolstvo se ne plaši te odgovornosti. Ove godine manje nego ikad. U vremenu, kada Evropom pa i na ostalim kontinentima besni rat, koji uništava tekovine stvarane milenijama; kada su ljudski životi u najmanjoj ceni i kada je sloboda postala za mnoge narode samo nadom u vaskrsenje, — mi jugoslovenski Sokoli posvetili smo se stvaralačkom radu na svima poljima nacionalne i kulturne delatnosti. Kada se bude pisala istorija naših dana, videće se najbolje, koliko je sokolstvo učinilo ove godine za svoj narod, za održanje njegovog borbenog duha, za njegovu spremnost na svaku eventualnost. U vremenu, kada se mislilo da su mali narodi osuđeni na propast; da im je zaludna i sama pomisao pružanja otpora i održavanja nezavisnosti, jugoslovensko sokolstvo razvija akciju narodno-odbrambene pripravnosti. Bilo je to u danima, kada su i moćniji narodi klonuli, dok akcija jugoslovenskog sokolstva — dolazi kao svetla zrak i vera! Čitav narod sa divljenjem gleda na tu akciju,

koja približava sokolstvu sve nacionalne elemente, i stvara sveopšti zanos. Nezaboravni su dani sokolske smotre, održane 12 maja. Kao da je električni talas zahvatio čitavu zemlju, sve se pokrenulo. Sokoli su došli na smotru bez obzira na vreme, prepreke, posao. I najstariji nisu izostali. I ojačala je vera u našu snagu, u neslomivost nacije i države, koja ima vojsku kakva je naša, čiji Sokoli prednjače primerom u radu na čuvanju nezavisnosti.

Ponosni možemo biti na minulu godinu i zbog rada u Petrovoj petoljetnici. Kada je ona zamišljena nije se mislilo da ćemo biti zaokupljeni radom na narodno-odbrambenoj pripravnosti, ali taj rad se nije ni isključivao, već popunjavao. Jer, što može biti lepše i bolje, nego povezati rad na čuvanju, sa radom na izgrađivanju? I ma da nas samo nekoliko meseci deli od završetka prve Petrove petoljetke, mi ipak

verujemo, da ćemo na vreme posvršavati preuzete obaveze.

Imali smo i teških dana. Braća naša nisu svuda u prilikama, da bi mogla raditi sama na velikim zadacima građenja i čuvanja. Mnogi su morali da brane svoj opstanak i hleb svakidašnji. Mnogi su odbranili jedno i drugo, ali mnogi su izgubili... Pa ipak naša ideja nije izbledila u njihovoj okolini. Na izdržljivosti stradalnika naoružane se slabiji, tako da naša braća iz tih krajeva mogu također ponosno da se osvrnu na minulu godinu u toliko pre što su dani kušnje pri kraju. Ideali koji su nas držali i održali, pobeđuju!

Selo i grad, čete i društva, župe i Savez, raduju se uspesima postignutim u radu ove godine. I mogu reći zajedno sa Tiršem: Napred, ni koraka nazad! Ni minuta zastoja. Zastoj znači smrt. A sokoli i sokolstvo ne poznaju mrtvila! J. M.

Spoljna politika Jugoslavije

Jugoslovenski ministar spoljnih poslova, g. Cincar-Marković, dao je za božićni broj zagrebačkih „Novosti“ izjavu, u kojoj je izrazio svoje zadovoljstvo, što je Jugoslavija pošteđena ratnih teškoća. Radeći na miru, Jugoslavija ne gubi ni jednog trenutka iz vida potrebe svoje sigurnosti i neprekidno čini sve, da tu bezbednost osigura u svakom pogledu. G. Cincar-Marković je završio:

„Smatram da možemo sa puno prava reći da je spoljna politika Kraljevske vlade, sprovedena pod prosvetljenom direktivom Nj. Kr. Visočanstva Kneza Namesnika Pavla donela najbolje rezultate. To najrečitije pokazuje mir koji se u ovim teškim vremenima osigurao našem narodu. Postojeća međunarodna situacija nameće nam potrebu da u ovom pravcu i dalje dosledno i istrajno upućujemo

sa najvećom pažnjom i oprežnošću naša nastojanja spremajući naš narod da u budućoj Evropi zauzme ono mesto koje mu po njegovom istoriskom pravu i njegovom konstruktivnom radu i pripada.

Na tu budućnost može naš narod danas vedro gledati oslanjajući se na što čvršću solidarnost sudbinski povezanih svih naših krajeva od krajnjeg severa do krajnjeg juga.“

Smrt uglednog Sokola

Nedavno je umro u Pragu brat František Liska, jedan od stare sokolske garde, najintimniji saradnik Šajnera i Vaničeka, i počasni starešina Sredočke župe sokolske. Brat Liska je umro u 75 godini života, a čitav rad je posvetio sokolstvu.

Радити и веровати!

Смисао и дух соколске Петрове петолетке

„За славу Бога, за покој душе Краља Александра, за здравље и срећу Краља Петра Другог, за сјај и величину Југославије!“

Са овом заветном молитвеном формулом Соколске Петрове Петолетке југослоvensко sokolstvo је пре четири године ушло у нову, велику периоду свог деловања! Соколску Петрову Петолетку. Мисао Петрове Петолетке у томе је, да се пет година до пунолетства Краља Петра Другог испуне једним изузетним и непрекинутим напором целе организације, који ће се убедљиво засведочити конкретним резултатима рада на свима подручјима народног живота, који тај рад траже. Требао се тим делима и жртвама одужити успоми Витешког Краља и припремити Младом Краљу за дан пунолетства најлепши дар, који му sokolstvo може дати:

„Књигу соколске згхвалности“, у којој ће бити убележена сва она изузетна дела која су соколска друштва и чете целе Југославије извршиле у испуњењу оног програма задатака, који су свако од њих одредили да изврше под заветом у добу Соколске Петрове Петолетке.

Данас, на улазу у пету и завршну годину Петрове Петолетке може се са поуздањем рећи, да ће Петрова Петолетка испунити велики задатак, који јој је намењен, и по резултатима које је постигла у остварењу читавог низа практичних и корисних задатака на националном, економском и културном подизању народа и по духу који је она унела у читаво соколско деловање. Нећемо доносити списак остварених задатака у овом четворогодишњем периоду они ће бити објављени у потпуности на крају Петрове Пе-

толетке. Да би се добила слика замашаја и обима овог великог подвига, треба споменути само неколико досад прибраних података за прве четири године. Око 200 соколских и народних домова, па чак и неколико домова — школа, изграђено је у том четири-годишњем периоду; отприлике исто толико уређено је и соколских вежбалица. Развијено је око стотину соколских застава. Подигнуто је око 50 споменика, већином у облику спомен-чесама; у само једној соколској жупи, од њих 25, изграђено је око 70 чесама и бунара и то у најбезводнијем крају наше отаџбине. Уз чеме се редовно изграђују и појилишта за стоку и перилишта за праву рубља. На пољу пољопривредног подизања села забележени су у овом четири-годишњем периоду велики успеси. Засађено је око три четврти милиона воћних садница и отприлике исто толико шумских садница. Поред тога подигнуто је преко 300 великих воћњака, уређено око 50 расадника. У циљу пољопривредног просвећивања народа о-

држано је преко 300 разних пољопривредних течајева и пољопривредних изложби. У програму извршених послова забележено је уређивање пчелињака, подизање сушница, подизање молерних стаја, набавка пољопривредних справа, боље стоке и семена. У правцу хигијенског просвећивања народа забележено је око 300 хигијенских предавања, од прилике исто толико приручних апотека унесено је у наша села; затим је забележена акција на оснивању здравствених задруга, па су тако само у једном срезу (сарајевском) основане три здравствене задруге иницијативом соколских чета а у вези са заветом Соколске Петрове Петолетке. Жива акција сprovedена је на радњи и прављењу хигијенских пужника на селу, увођењу кревета, отирача и пљуваонница у сеоске куће, а и у подизању јавних купатила у соколске домове. У овом раздобљу је подигнуто таквих купатила у соколским домовима око 40. Заветнице појединих друштава и чета садржавају задатке из свих могућих

подручја народног живота у граду и на селу. Једна група од 7 сељака Сокола заветовала се у Соколској Петровој Петолетци да ће изградити 8.000 метара пута, који служи за долазак сеоске деце у школу. Извршили су то својом снагом и снагом коју су својим новцем платили у року од неколико месеци. На другом месту сељаци су подигли мост преко Босне као своју заветницу у Петолетци. Таквих мостова подигнуто је 11 у овом раздобљу. Друга соколска чета увела је електрично осветљење у своје село; неке чете су регулисале бујице и потоке у својој околини. Велик борј њих узело је за дужност да засну баре и мочваре; једна је подигла у свом селу школу, коју су сељаци тражили узалуд 20 година. Основане су у оквиру Петолетке разне млекарске и сточарске секције при појединим соколским четама. Подигнуте су тријерске станице. Неке соколске чете су ставиле себи у задатак да набаве за своју чету, односно за њихове чланове парк разних пољопривредних справа, те их зајед-

Tri zavetna dela Sokolske Petrove Petroletke

Gomirje — Bijela — Jaša Tomić

Tri svečanosti na tri kraja Gladišine — tri snažne manifestacije sokolske i nacionalne misli

Svečano otvorenje doma u Gomirju

Povorka sa stanice

Prvog decembra doživela je Sokolska četa Gomirje rijetku slavu koja je kruna cjelokupnog njihovog dosadanjeg rada. Sokolski dom, koji je podignut na najljepšem mjestu i vlastitom zemljištu, predstavlja lijepu i modernu građevinu, svečano je osvećen.

Svečanom otvorenju doma prisustvovalo je, ne samo cijelo mjesto, nego mnogo svijeta iz okoline i predstavnici okolnih sokolskih jedinica. Bio je zastupan i bratski Savez i Sokolska župa Karlovac.

Posvetu doma je obavio izaslanik gornjo-karlovačkog vladike Save, proto Iso Pejnović, koji je održao vrlo lijep i eminentno sokolski govor, kojega su prisutni sa velikim odobravanjem primili. Domaćin, starješina čete, br. Vladimir Mrvoš, zahvalio se Nj. Preosveštenstvu, vladici Savi, na pažnji. Pored toga zahvalio se na požrtvovanosti i saradnji cjelokupnom sokolskom članstvu, koje je sa mnogo ljubavi potpomagalo akciju za izgradnju doma.

Izaslanik Saveza, starješina župe, brat Marko Sablić pohvalio je rad

čete, i istakao važnost sokolskih domova i zadatke sokolskog rada u sadašnjosti.

Sve kategorije sokolskog članstva, Sokolske čete u Gomirju, nastupile su u pojedinim tačkama, a osim toga nastupio je nov osnovani pjevački zbor čete, pod vođstvom marljivoga brata, Milenka Narančića, učitelja.

Vježbovni program, recitacija, pjevanje i aktovka, sve je bilo vrlo lijepo uvježbano. Programom prisutni bili su oduševljeni. Organizacija za ovu proslavu bila je uzorna. Posjet je bio neočekivano velik, tako da gosti nisu mogli u dvoranu stati.

Nakon otvorenja doma i akademije, razvila se prava sokolska zabava. Članice su priredile takav bife, koji bi mogao da zadovolji i najveće gradove. Moralan uspjeh je velik i lijep, ali je i materijalan uspjeh nadmašio sva očekivanja, jer je čist prihod bio 13.600 dinara.

Sokolskoj četi Gomirje, a osobito vrijednom bratu Vladi Mrvošu, čije su zasluge za izgradnju doma najveće, može se iskreno čestitati!

У Јаши Томићу извршено је свечано откривање спомен-чесме Краља Александра I у присуству изасланика Њ. В. Краља

У недељу, 22. о. м., у крајњем граничном месту северноисточног Баната, у Јаши Томићу, извршено је свечано откривање спомен-чесме, коју је Соколско друштво Јаша Томић подигло као свој завет Соколској Петровој петолетки. Овој соколској свечаности указана је и највиша пажња присуством изасланика Њ. В. Краља.

Поводом ове лепе соколске и социјалне свечаности, место Јаша Томић још уочи дана откривања спомен-чесме био је украшен државним заставама. Осим тога подигнут је леп ставолук, украшен зеленилом и државним тробојкама, са натписом: „Добро дошли!“

Уочи дана прославе, старешинство Соколског друштва Јаша Томић, на челу са старешином братом Радом Радонићем, изишло је на станицу да дочека делегата Соколског савеза, др. Милорада Драгића.

У недељу, на дан освећења спомен-чесме, многе куће у Јаши Томићу биле су украшене народним ћилимима, јер се очекивао изасланик Њ. В. Краља. Као изасланик Њ. В. Краља дошао је из Петровграда командант 25-ог пешадиског пука г. Коста Плавшић, пуковник, дочекал и поздрављен од сокола и представника месних власти. Дочеку су присуствовали и ученици и ученице грађанске и основне школе. У име банатског владике г. др. Дамаскина на прославу је дошао г. Обрен Брусић, протојереј из Петровграда. Бана Дунавске бановине заступао је г. Слободан Марић, срепски поглавар.

На свечаност дошао је опознати и веома омиљени певачки октет из Петровграда, под вођ-

ством брата Михаила Шипоша, свештеника. Дошла је и војна музика 25-ог пешадиског пука.

Иzasланика Њ. В. Краља поздравно је добродошлицом брат Радом Радонић, старешина соколског друштва Јаша Томић.

Одатле се поворком дошло у центар насеља, у дворану општине. Одмах затим, у православној цркви, одржана је свечана служба, којој је присуствовао изасланик Њ. В. Краља и сви остали. По завршеној служби извршено је освећење спомен-чесме. Освећење је извршио у име владике г. др. Дамаскина г. Обрен Брусић, протојереј.

После извршеног освећења, спомен-чесму открио је изасланик Њ. В. Краља пуковник г. Коста Плавшић, са речима:

„Соко Краљевине Југославије представља најмилије чедо југословенског народа, јер су у соколству оличени сви напори наше борбе за културно стварање и за наш родољубиви рад.“

Соколство, својом Петровом петолетком, чини најлепши дар, који једна народна организација може да учини Њ. В. Краљу приликом Његовог ступња у Краљевско пунолетство. Ова спомен-чесма, посвећена Блаженопочившем Краљу Александру I чини част и понос соколском друштву Јаша Томић. Као изасланик Њ. В. Краља откривам ову спомен-чесму.“

Спомен-чесма подигнута је у облику артерског бунара. Над чесмом налази се камена пирамида, на којој је извајан соко раширених крила, држећи у својим канџама аждају. На спомен-чесми уклесане су речи:

„Спомен-чесму Витешком Краљу Александру I Ујединитељу

подиже соколско друштво Јаша Томић 1940 године.“

Откривање чесме праћено је свирањем државне химне. Протојереј г. Обрен Брусић, у име владике г. др. Дамаскина, одржао је леп и топао говор,

Спомен-чесма као завет СПП. у ЈАШИ ТОМИЋУ после освећења

величајући рад соколства, а нарочито соколску замисао о Петровој петолетки и све заветне послове, извршене у оквиру соколске Петрове петолетке.

Брат Радом Радонић одржао је полетан говор, износећи решеност нашег народа да брани и штити своју слободу и интегритет своје земље. Др. Милорад Драгић, изасланик Соколског савеза, говорио је о трагичном (Наставак на четвртој страни)

нички употребљавају. Организовано је преко стотину сеоских књижица и читоница при соколским четама. Требало би дуго набрајати све оне разне послове које су поједине соколске чете и друштва узеле себи у извршење под заветом Соколске Петрове Петолетке. Један огроман део тих послова је у завршавњу. Година у коју улазимо даће коначну слику тога огромног напора у коме учествује преко 2.000 соколских друштава и чета Савеза Сокола Краљевине Југославије.

Међутим сви ти извршени задаци ма од какве они били користи за социјално, културно и економско подизање народа, нису прво и битно у идеји соколске Петрове Петолетке. Они су само средства да се посведочи и докаже докле је пробуђен, покренут и формиран стваралачки дух соколског човека и како је извршен духовни покрет соколског човека у стремљењу ка највишем идеалу — соколског националног васпитања, стварању једног конструктивног типа

југословенског човека. Једног човека каквог тражи нова југословенска средина и ново југословенско време. Знали смо за сјајна сведочанства херојског духа нашег народа, на су изражена у великим и славним победама, којима је бележен пут нашег народа слободи. Али се хоће сад један процес којим је обележена читава Соколска Петрова Петолетка и чији је смисао да се то херојско прегнуће преточи и изживи, у једном новом херојству отаџбине, створене крвавим херојствима на бојном пољу. Хоће се југословенски човек са новим херојством, херојством рада и стваралаштва. Радити и стварати — то је лозинка Соколске Петрове Петолетке. Зидати и изграђивати национални живот у свим његовим подручјима и манифестацијама, то је заповест Соколске Петрове Петолетке. Ни херојство којим су стваране велике победе и славе нашег оружја није било херојство празних речи, ни резултат празног теоретисања, него плод одлучног и смишљеног дела. Исто и сад на изграђива-

њу и културно-економском величању Југославије треба то херојство смишљеног и одлучног дела. Стога је и Соколска Петрова Петолетка поставила себи за задатак да делом и стваралаштвом у изграђивању народа на селу и у граду посведочи и открије то ново херојство соколског човека. Она је хтела да у том правцу упути патристичке заносе свога чланства да пропише да се патриотизам од данас не документује никаквим празним речима, него стварним делима извршеним у прилог општем снажењу отаџбине. Соколска Петрова Петолетка је поручила да се патриотска буква стиче само и једино оним стварним доприносима, који сваки од нас учини у културном, економском и социјалном изграђивању југословенске отаџбине. Њена главна вредност је у томе њеном препородном духовном деловању.

Ми смо 1918 године завршили један велик и сјајан период, револуционарни и борбен. После тога дошао је период од 20 година, период прибирања међу-

собног упознавања, период лечења ратних рана на читавом нашем националном организму, период снажења и тражења норми и закона рада и живота нове југословенске националне и државне заједнице. Тај период ће се сигурно још продужити, али већ сад се назревају почеци једног новог југословенског националног периода, који ће бити сав у духовном и материјалном стваралаштву једној великој обнови онога сјајног духовног полета, који је бележен великим донетима наше расе на свим пољима науке, економије и политике пре рата и за време рата. Ми очекујемо ту велику препородилачку обновитељску епоху и кроз сву муку и неизвесност времена које проживљујемо ми верујемо да наш национални живот иде у сусрет новој епохи. За ту нову епоху реда и стваралаштва Соколска Петрова Петолетка је хтела да формира дух соколства и створи за њ правог човека. Сав тај рад претстављен у хиљадама и хиљадама извршених крупних и ситних послова и задатака био је само

зато да се на њему избруси и формира дух соколства и соколског човека за нову и велику обновитељску епоху југословенску.

Ми ту епоху видимо и верујемо у њу. Ми видимо, као њено дело, моћну, духовно уједињену, економски снажну и социјално уравнотежену Југославију.

Видимо Југославију велике духовне радиности; видимо нашу поља и оранице богате плодом једног рационалног пољопривредног рада, видимо уређена села и просвећена сељака, жива сарадника у свим народним пословима, видимо село уређено и оздрављено као плод цивилизаторске радиности накламљене на здрав народни духовни основ; видимо наше фабрике и наше руднике на стварању наше индустријске радиности; наше инжењере и изумитеље, наше учењаке предане високим задацима науке, чији ће плодови бити слава наше расе и срећа нашег народа. Видимо ту нову југословенску епоху великог радног полета и остварења.

Р. Г.

Gomirje - Bijela - Jaša Tomić

(Наставак са треће стране)

биству Блаженопочившег Краља Александра и о одговору соколског Петровом петолетком. Истичући питање слободе и заштите наше земље, истакао је уједино и националне и културне вредности Војводине, која је дала свој драгоцен допринос у чувању и одбрани наших националних и историских вредности.

После извршеног освешћења и откривања спомен-чесме, у хотелу „Београд“ приређен је свечан ручак, коме је присуствовао изасланик Н. В. Краља и сви остали гости, као и домаћи. За време ручка брат Радул Радоњић изразио је Н. В. Краљу, г. Слободан Марић поздравно је изасланика владике г. др. Дионисија, а претставник управе соколског друштва поздравно је изасланика Соколског савеза. Др. Милорад Драгић, као изасланик Савеза, одговорно је на ове поздраве, износећи жртве, које је наш народ подносио још од Карађорђевог времена за стварање земље, затим жртве, учињене у Балканском и Светском рату, под вођством Краља Петра I и

Регента Александра. На крају изнео је дубок утисак, који су на народ оставиле речи Н. Кр. Вис. Кнеза Намесника Павла изговорене на дан 1 децембра ове године.

Увече, у соколани, приређена је Соколска академија. Поред веома лепих соколских вежби, на академији учествовало је својим одличним тачкама месно забавиште, затим ученици основне и грађанске школе са хором, певачки октет из Петровграда и војна музика 25-ог пешадиског пука.

После тога у великим просторијама хотела „Београд“ приређена је забава. И соколској академији као и соколској забави, присуствовао је веома велики број мештана.

Соколске свечаности у Јашини Томићу оставиле су на све најлепши утисак. А спомен-чесма Блаженопочившег Краља Александра, подигнута недалеко од граничног камен-међаша наше земље, представља достојан споменник соколског рада и воље нашег народа да стоји на брани слободе наше земље.

Др.

Отварање Соколског дома у Бијелој

У допуну извештаја о освешћењу Соколског дома у Бијелој, кога смо донели у прошлом броју, напомињемо, да је том приликом говорио и брат Тома Злоковић, старешина, који је такође прославио 30-годишњицу соколског рада. Поред већ поменутих говорника и брата старешина, говорио је и брат Радоњић, председник грађевинског одбора. Соколску жупу Цетиње заступали су старешина, брат Гавро Милошевић, који је такође одржао пригодан говор, тајник просветар и референт за Петрову петолетку.

Нарочито срдечно је поздрављен говор генерала брата Варјачића, који је нагласио да говори као стари Соко и сарадник на соколским акцијама. Брат Варјачић рекао је, поред осталог и следеће:

„Отварајући данас Дом народног витешког духа, ми Соколи хоћемо свом снагом: да народну витешку љубав не само сачувамо, већ унапредимо и уздигнемо до крајњих граница пожртвовања; хоћемо на сваком месту и свагда у пуној мери наш народни витешки дух, онакав каквог су га народни борици и Соколи у свом историском животу дали и каквог је наша народна војска у ослободилачким ратовима изразила и оживотворила. Тим путем нашег народног духа хоћемо по сваку цену да градимо и на том животном путу нико и никад да се не огрешу. Јер само такав дух обезбеђује Отаџбину у слободи и сваколиком напредовању, а свакоме непријатељу, било у земљи било ван наших граница, задаје страх и одводи у безумно и срамно бегство“.

Друштво је приредило за госте ручак у дому пензионисаних официра. Ту су одржали здравнице командант Боке, генерал брат Кузмановић, бр. Гавро Милошевић, који је уједино поздравно и слављеника, бр. Тома Злоковића, затим претставник бив. ратника официра пук. у пензији г. Барјактаревић, п. пуковник

Ивковић, а од друштва бр. Максим Злоковић и Иван Слаби. Ту је пала идеја да се у Зеленици, на месту одакле се Краљ Александар укрцао у Марсель, подигне споменник. Идеја је одмах прихваћена и створен одбор, у који су поред чланова друштва ушли и генерал, бр. Кузмановић, команданти арсенала и тврђавске артиљерије, п. пук. Ивковић и др. Домаћин тога одбора бр. Соколско друштво Зеленика и старешина друштва бр. Стево Јовићевић одмах је положио 10.000 динара као први прилог за градњу споменика. Утврђено је да се споменник подигне као заједн. СПП, до 6 септембра 1941 године.

Тако је!

„Народна одбрана“, орган истомиме организације, пише у броју од 22 децембра:

„Нije национални дух на висини ако само motri на спољне опасности. Он ће бити на поузданој висини ако поклања пању и унутрашњим опасностима. Нису револуционарне идеје зло same по себи; зло је оно што их поттиче и изазива. Ко не уме лећи узроке, узалуду ће ударати по последицама. Ћим буде осећање социјалне правде освојило све државне редове; ѿм ово постоје активна друштвена сила а не само блештећа празна fraza, drukче ће нам изгледати и друштво и држава и њене установе.“

NACIONALNI ŽIVOT MORABI POSTAVLJEN NA SOCIJALNOJ PRAVDI. То морају утврдити добро у главу, не само они који окрећу управну и законодавну машину, већ и сви остали, без разлике!“

Соколска жупа Карловач сакупила је до сада за пострадао у Битолу 5.435 динара, иако је њено чланство сиромашно, јер живи готово у најпасивнијем крају.

Вести из соколских друштава и чета Соколи на делу

ЧЕНТА — Соколи на раду у шуми

Соколско друштво Чента, жупа Petrovgrad, засадило је ранијих година, на земљишту, добивеном од општине, врбову шуму. Овај врбак друштво је рационално искористило, па је само у овој години од продатих врбових дрвета и пр-

ча имало čistог прихода 10.000 динара, кога ће чувати за подизање друштвеног дома. Пожељно би било да и остале јединице, где су зато подесне прилике, почну са сличним радом.

Соколско друштво Пољчане је отворило дворану у новом дому, који је сграђен након двогодишњих напора. Приредба је била повезана са Николинским већером. Публику, која је дупком испунила дворану, поздравно је брат старешина, нагласивши да ће новоотворена дворана служити уз сокولة и свима који су исте мисли и истог духа. Свечаности је присуствовала делегација жупе, на челу са старешином, др. Milanom Gorišekom и замеником начелника, Poљћем. Суделовала је и музика друштва „Drava“.

Соколско друштво Krupanj је прославило празник уједињења свећаном академијом која је неочекивано успела и оставила снажан утисак на све гледаоце. Исти тај програм друштво Krupanj је поновило на пропагандној академији, коју је одржало у суседној вароши Moљковићу, 8 децембра. На академији су били позвани сви учитељи и свећеници из околине, и мноштво сељака, који су највећим зајиманјем пратили програм.

Соколско друштво Skoplje I је још једно од најактивнијих у жупи Skoplje. Друштво је основано при учитељској школи у Skoplju, а благодарећи швањанју братске Savezne управе, успело је да доде до свог дома. Часови тело-вежбе редовно се држе и добро су посећени, као и предавања и остале приредбе. Чланство узима видног учешћа на свима прославима, како на свима, тако и на жупским, а врши от припреме и за свесоколски слет у Beogradu.

1941. Prvoдецембарске академије Sokola Skoplje I postale су већ чувене по савршеној изведби, па је сваке године велика жажма за места у Народном позоришту, где се оне дају. Ове године је успех био такође сјајан, а нарешје је примећен хор у народним ношњама из целе Југославије.

Naročita брига посвећује се омладини. Stotine нараштаја и деце пролази кроз sokolanu, ѿји благотворни uticaj је све јачи на најмладе. Друштво наставља и зими интезивним радом у свима правцима.

Пишу нам из Koprivnice: Oduzimanje sokolskog doma овдашњем Sokolu naišlo је на negotovanje kod svih trezvenih ljudi, pogotovo kad је тај дом predan „Hrvatskom Junaku“. U domu су међутим остали извесни emblem и spomenici, uzidani у mramoru, а који су пре неколико дана били градно оштећени, од до сад непознатих почителја. Може се разумети, kakво оgorчење је то изазвало међу члановима Sokola, једнако као и kod свег trezvenog gradanstva.

Kakor znano, је друштвена главна skupščina Sokolskega друштва Cetlje matica 18. septembra soglano osvojila predlog, да братје inestre не плаћају ле редне чланарине, темвећ ќе посебан изреден prispevek. Obćni zbor је upošteval велике потребе друштва inobenem ugotovil, да је preceјšne številо друштвених pripadnikov obubožalo, kar је треба prav tako uvaževati. Izredni prispevek је obvezen, glede višine па pripuščа друштвена uprava posamezniku, да sovezmerno s svojim gospodarskim stanjem žrtvuје primeren znesek.

Dруштво бо такој по novem letu poslalo bratom in sestreм položnice, ki bodo služile за плаћило obveznega izrednega prispevka, lahko па obenem nakažeјо tudi redno чланарину. Uprava друштва opozara, да је v smislu sklepa glavne skupščine плаћило izrednega prispevka ravno tako dolžnost чланства kakor плаћило редне чланарине.

Цетиње у спомен Краља Мученика

Соколска жупа Цетиње одржала је комеморативну седницу, поводом 17 децембра, као дана, када је 1888 године рођен на Цетињу Благопочивши Витешки Краљ Ујединитељ. Седница је одржана у истој згради, где је рођен Краљ Мученик, а присуствовали су јој, поред великог броја сокола, и бројни претставници власти и разних установа, на челу са командантом Зетске дивизије, генералом М. Арачићем. Комеморацију је отворио старешина жупе, брат Гавро Милошевић, истакавши историјску мисију Краља Ујединитеља, не само као Оца Југославије, већ и као великог поборника мира на Балкану и у Европи. Говор брата Милошевића био је популаран поклицима: „Слава Краљу Ујединитељу!“

На предлог брата Милошевића донета је одлука, да се у Зеленици, на кеју где је Витешки Краљ последњи пут стајао на југословенском тлу, подигне споменник у облику великог светионика. Светионик ће бити сазидан од камена са свих југословенских планина. Као први прилог у ту сврху дао је 10.000 динара брат Стево Јовичевић.

Соколићи за Битољ

НАРАШТАЈСКИ ОТСЕК СОКОЛСКОГ ДРУШТВА БЕОГРАД „МАТИЦА“

Вест о народној несрећи која је задесила Битољ, којом је приликом оштећен соколски дом у Битољу, а сем тога било је жртава и других материјалних штета, побудила је нашу пажњу и ону велику љубав према нашем Класичном Југу, па је нараштајски отсек Соколског друштва Београд „Матица“ послао свој прилог Соколском друштву у Битољу. Прилог је скроман, али потиче од срца. Скупљен је међу нараштајцима за време вежбе у соколани и износи 1845 (хиљаду осам стотина четрдесет пет) динара.

Соколство у Великој Никинди

На св. Николу је наше соколско позориште приказало комедију у три чина „Зем“, од Мјаснишког. Комедија је од стране наших глумаца лепо изведена и симпатично поздрављена од публике, у којој је омладина била у већини.

Од извођача су се свидели бр. Стипан Матијевић, који је носио главну улогу, те бр. Ротаров, добро познати и омиљени наш глумац. У женским улогама највише су се истакле сестре Ф. Будаков и Н. Симић. У осталим већим улогама били су за послени браћа Теофанов, Недучин и Гранфил (који је овај комад и припремио), те сестре М. Каранчев и Б. Брашован. После застоја од два месеца, соколско позориште наставило је рад.

Као и ранијих година, и ове ће године бити свечано прослављен празник Материца, 29 децембра. Програм ће извести соколска деца, па ће се поделити дарови соколској деци.

ČITAJUĆI NOVINE...

Svi naši listovi objavili su, 20. decembra, prema saopštenju Agencije Avala, izvod iz članka francuskog političara, SERANDURA, koji glasi:

„Naša zemlja proživljuje teške časove. Mnogi zaboravljaju ovu tešku istinu, pa se polako upuštaju u kojekakve kritike. Treba da im kažemo, da je vreme, da se svi okupimo, da pokažemo svoju snagu i dostojanstvo. Još se nalazimo u periodu primirja, tj. u očekivanju mirnih pregovora, što će reći da, obzirom na rat, to neće biti odmah. Oni, koji se upuštaju u kritiku, neka se sete, da mi nismo slobodan narod, pa da sve ne možemo tako lako uređivati. Naši kritičari neka umuknu, mi se snabdimo strpljivošću, pa svi kao braća, rame uz rame, zakoraknimo s poverenjem u budućnost svoje domovine“.

Jedan jedini list u Jugoslaviji, zagrebačka „HRV. STRAŽA“, našao se ipak ponukanim, da jednu rečenicu — ispusti. I to baš ovu:

„Oni koji se upuštaju u kritiku, neka se sete da mi nismo slobodan narod, pa da sve ne možemo tako lako uređivati“.

Nikakvo čudo, kad „Hrv. straža“ već mesecima dokazuje, obratno od g. Serandura, da su Francuzi tek sada slobodan narod...

Dekan i župnici bivše zadarske biskupije, u severnoj Dalmaciji, objavili su nedavno rezoluciju, u kojoj su ustali protiv komunizma kod nas, označivši ga, kao „plod ograničavanja slobode i proganjanja katoličke crkve“.

Bilo bi u najmanju ruku lojalno, da se navede bar jedan primer proganjanja katoličke crkve u našoj državi. Dok im mi možemo navesti čitav niz primera, prema kojima, ne samo katolička crkva, nego i pojedinci iz „katoličkog pokreta“, uživaju zaštitu od svake, pa i najtačnije kritike...

Zagrebački „Obzor“ konstatuje, da je objavio jedan dopis nekih pristalica HSS u Tesliću, u kome se tvrdilo, da se „sa njima postupalo, kao za vreme diktature“. Međutim je od organizacije HSS iz Teslića dobilo ispravak, da je sve u tom dopisu nelastino, i da su to poslali „ljudi, koji svakodnevno šire lažne letke protiv HSS, i koji su Prvog decembra hteli zavesti seljake, pozivajući ih da se opredele za žesće hrvatsvo“.

Ne bi škodilo, kada bi mnogi listovi u Banovini Hrvatskoj, kod svakog dopisa proverili, da li im ga zaista šalju pravi pristalice HSS, koji su i za Banovinu Hrvatsku i za Jugoslaviju; ili pak kamufilirani uljezi, čiji ciljevi idu i protiv Banovine Hrvatske i protiv Jugoslavije...

Pišući o najvećem romanopiscu svijeta, o jednom od najvećih genija ljudskog roda, LAVU N. TOLSTOJU, — koji za naše Gole ima grdnu manu, da je Sloven i Rus, — zagrebačka „Hrv. straža“ tvrdi, da Tolstoj svoj uspeh treba da zahvali samo snobizmu, politikanstvu i filozofskoj neupućenosti; dopuštajući jedva jedvice, da „neka Tolstojeva djela imaju i literarne vrijednosti“.

„Kuventul“, organ rumunskog legionarskog pokreta, je objavio članak, u kome tvrdi, da će „legionari učiniti Rumuniju toliko

jakom, da za nju neće biti dovoljne ni one granice, što ih je imali do nedavno“.

Novine u Banovini Hrvatskoj beleže, da je jedna grupa tzv. hrvatskih nacionalista objavila letak, u kome pravda napadaj, izvršen na spomenploču jugoslovenskim nacionalistima, poginulim za vreme prošlog rata. Kao što je poznato, vlasti u Banovini Hrvatskoj su tu ploču ponovo popravile i postavile je na njeno mesto, pa frankovački elementi optužuju zbog toga bana Šubašića, da je „u službi Jugoslavena“. Letak napada zatim poginule nacionaliste, kao i sve Hrvate dobrovoljce iz vremena prošlog rata, nazivajući ih „DEZERTERIMA I KRIVOKLETNICIMA“.

Kao što se vidi, tzv. hrvatskim nacionalistima je krivo što Hrvati dobrovoljci nisu ostali verni Francu Jozefu i što su dezertirali austrijsku vojsku, pristupivši svojoj narodnoj vojsci, da s njome skupa oslobode Hrvate od habsburškog jarma.

Meddruštvene telovadne tekme ljubljanskih sokolov

Pretekli teden so bile v Ljubljani meddruštvene tekme ljubljanskih sokolskih društva v orodni telovadbi, in sicer v telovadnici Sokola II. Udeležba je bila rekordna. Nastopilo je rekordno število sokolskih tekmovalcev. Vse vaje so bile odlično podane. Izid tekem nam priča, da so naši sokolski tekmovalci na orodju lepo napredovali.

Nastopilo je pet sokolskih društev: Ljubljanski Sokol, Sokol iz Sp. Šiške, Sokol II, Sokol iz Zgor. Šiške in Sokolsko društvo iz št. Vida nad Ljubljano. Prvi so tekmovali člani v dveh oddelkih. V nižjem oddelku so tekmovali tri vrste, v srednjem pa šest vrst. Izvajali so proste vaje, na orodju pa so nastopili: na konju, drogu, bradli in konju vzdolž brez ročajev. Prvo mesto si je priborila vrsta Ljubljanskega Sokola, ki si je izmed 240 dosegljivih točk priborila 204.75 točke in zmagala z 10 točkami razlike pred drugo vrsto Ljubljanskega Sokola. Zelo močno je bila zastopana tudi vrsta Sokola iz Sp. Šiške, ki je v močni konkurenci dosegla tretje mesto.

Med posamezniki je dosegel največ točk član Ljubljanskega Sokola, Lado Jenovsky, in sicer 54.5 izmed 60 dosegljivih ter si tako zagotovil prvo mesto. Drugi resni kandidat za prvo mesto je bil br. Stadler, član Sokola iz Sp. Šiške, ki je za 1.5 točke zaostal za zmagovalcem.

V nižjem oddelku je prav tako zmagala vrsta Ljubljanskega Sokola s 186 točkami, ki ima v svoji sredi še vedno najboljšo telovadco. V tej skupini si je prvo mesto priboril največ točk br. Kobaj, član Sokola iz Sp. Šiške z 49.5 točke.

Nadalje je tekmovalo 11 naraščajskih vrst, ki so bile prav tako razdeljene v dva oddelka. Prav nič nas ni presenetila zmaga Ljubljanskega Sokola, čigar vrsti sta zasedli prvi dve mesti.

Prihodnje tekme bodo zopet v Ljubljani meseca februarja.

Smrt vrednog naraštajca

Pišu nam iz Gospića:

Polovinom decembra je umro naš vrijedni naraštajac, brat Mile Teslić, učenik gimnazije, sinovac pokojnog Petra Teslića, industrijalca. Naše sokolsko društvo izgubilo je vrijednog vježbača i dobrog druga, a njegovi roditelji, koji su također članovi našeg društva, sina jedinca.

Tijelo brata Mile sahranjeno je uz ogromno učešće građana gospićkih i velikog broja braće i sestara Sokolskog društva. Naraštaj je položio na grob vijenac. Na grobu, sa bratom Milom, oprostio se brat Vojo Radaković. — Bratu Mili neka je slava, a njegovim žalosnim roditeljima i sestrama utjeha!

Из Ч. О. С.

Утакмица „Покажи шта знаш“, т. ј. сваки и без икакве нарочите припреме који је у најширем опсегу соколских чланова увело у живот мушко начелништво Ч. О. С., као новину, и која је имала врло леп успех, има да се понови и следеће године.

Седница збора жупских начелника Ч. О. С. вршена је у свечаној атмосфери изјава сестринске љубави и оданости према вољеној начелници Ч. О. С., сестри Провазниковој, поводом 50-годишнице њеног заслужног соколског стварања. Збор је решавао о свестраном напретку телесног васпитања женских категорија, а нарочито о потреби васпитања нових предњациња, о попуни такмичарског реда, о утакмицама нараштајки, о прибирању нових припадника у соколне, о допунским гранама вежбања, зимских и летњих и сличном.

Начелништво жупе Махалове (Моравска) увело је међусобне посете нараштаја суседних друштава. Том приликом припрећују се нараштајска посела или вечери, са програмом, у којем се вежба, соколски расправља, рецитије, пева и слично.

Књижа Ч. О. С. издала је узорни Приручник лепога клизања на леду, од брата Владимира Коуделки. Књига је врло стручно обрађена, укусно повезана и опремљена са 211 страна, 134 шематских цртежа, 8 уметничких цртежа, 32 слике и стоји К. 30.— Послужиле добро за воднике клизања, почетнике, напредније клизаче и такмичаре.

У Прешком Соколу (прво друштво) вежба 44 браће старијих преко 60 година. Најстарији вежбач има 83 године.

М. Вј.

DOGAĐAJI U SVETU

U engleskoj vladi došlo je do grupnih promena. Za ministra spoljnih poslova došao je g. Anthony Eden, koji je već ranije pokrivaio to mesto, pa je odstupio zato, što se nije slagao sa političkom popuštanjima, koju je vodio g. Chamberlen. Dosadašnji ministar spoljnih poslova, lord Halifax, odlazi za poslanika Velike Britanije u Vašington, a za ministra rata, umesto g. Edna, dolazi kapetan Marčesom.

Ove promene komentarišu se kao znak sve veće odlučnosti britanskog imperija, da poveća ratno kraja. Od onih članova vlade, koji su bili na upravi zemlje za vreme minhenskog sporazuma, ostali su u vladi još samo dvojica. Misli se, da dolazak g. Edna u ministarstvo spoljnih poslova znači radikaliziranje spoljne politike uopšte;

S druge strane se imenovanje lorda Halifaxa za poslanika u Americi smatra kao dokaz, od kolike je važnosti američko-britanska saradnja u današnjem ratu. Govori se da bi uskoro trebao da uđe u vladu i Lord Džordž, da preuzme rešor naoružanja.

U poslednje doba su, zbog teških atmosferskih prilika, nešto popustili nemački zračni napadi na Englesku, a naročito na London. Ipak su Nemci pre četiri dana izveli veliki napad iz vazduha na Liverpul, Mančester i na nekoliko drugih gradova. Englezi su takođe u nekoliko mahova leteli nad Nemačkom i bombardovali nemačke gradove, pa i Berlin.

Borbe u Albaniji, između Italijana i Grka, nastavljaju se, i pored jake zime i silnog snega, koji je napao u planinama. Na severnom i srednjem sektoru je, zbog prejake studeni, nastalo izvesno zatišje, dok je naprotiv na jugu, a naročito u nižim predelima, u blizini mora, vrlo živa delatnost. Italijani javljaju da vrše protunapade; a Grci, da je inicijativa svuda u njihovim rukama i da se pod vatrom njihovih topova nalaze već varoši Tepeleni i Klisura. Na morskoj obali Grci su zauzeli Himaru i napreduju u pravcu prema valonskom zatonu. Grci javljaju, da su zarobili čitav bataljon crnih košulja, sa 800 vojnika i 30 oficira.

Britanski pretsednik vlade, g. Čerčil, održao je u ponedjeljak u veče na radiu govor, upućen italijanskom narodu, u kome je tvrdio, da se sav italijanski narod protivi sadašnjem ratu, pa je krivicu za to stanje bacao na g. Musolinija i na fašistički režim. G. Čerčil je naročito podvlačio da su se Italijani uvek hrabro borili, kada su branili svoje i kada su znali zašto se tuku; dok se naprotiv neuspesi u sadašnjem ratu imaju pripisati tome, što ih niko nije pitao za taj rat i što ne vide razloga da se bore. G. Čerčil je pozvao Italijane da promisle, da li je danas suviše kasno da se obustave neprijateljstva. On ih to pita, kao gospodar Sredozemnog mora i kao pobednik u Severnoj Africi i u Albaniji. Konačno je g. Čerčil kazao, da će se Engleska boriti do kraja i da je nepokolebljivo uverena u svoju pobjedu.

Amerika se sve više angažuje u pružanju pomoći Velikoj Brita-

niji. Pretsednik Ruzvelt je preduzeo čitav niz novih mera, da bi olakšao nabavku oružja i da bi povećao proizvodnju. Američki listovi tvrde, da je g. Ruzvelt savetovao Englezima da naruče u Americi za 3 milijarde dolara aviona i oružja, ne vodeći brigu o načinu i vremenu plaćanja, ni o tome kako će Amerika izraditi to oružje. Poslednje vesti tvrde, da će se u svim američkim fabrikama oružja zavesti neprekidan dnevni rad, kako bi se mogle izraditi što veće količine oružja i aviona. Međutim se provodi sve veća kampanja da Amerika pruži i aktivnu potporu Velikoj Britaniji, makar morala ući u rat na njenoj strani. Govori se o zapleni nemačkih i italijanskih brodova, koji se nalaze u američkim lukama, a koji bi se dali na raspoloženje Engleskoj Nemačka i italijanska štampa nazivaju tu zamisao otvorenim kršenjem neutralnosti i prete sa prekinućem diplomatskih odnosa.

Odnosi između Amerike i Japana na Dalekom Istoku postaju sve napetiji. Međutim je japanski ministar spoljnih poslova, g. Mačuko, održao govor, u kome je učinio apel na Ameriku, da zajednički porade na očuvanju mira. Američki sekretar za spoljne poslove g. Kordel Hal, je odgovorio, da Amerika nema namere da menja ni najmanje svoju politiku na Dalekom Istoku i na Pacifiku. Ova se izjava tumači kao znak rešenosti Amerike, da nastavi sa podupiranjem Kine i da ne popušta Japanu.

Svoje, a ne tuđe!

Prilikom rasprave u bugarskom Saboru, o stvaranju organizacija za fizičko i duhovno vaspitanje omladine, bugarski pretsednik vlade, g. Filov, se izrazio protiv podražavanja stranih omladinskih organizacija. G. Filov je, između ostalog, kazao:

„Ja mislim, gospodo narodni poslanici, da bugarski narod ne bi oprostio nikome ko bi hteo da učini od Bugarske jednu državu, bilo nacionalsocijalističku, bilo komunističku, bilo fašističku, ili legionarsku. Ne bi mu oprostio zato što su sve te forme strane tradicijama, običajima i privrednoj strukturi bugarskog naroda, a mi treba da imamo u vidu upravo te naročite uslove, ako želimo da stvorimo jednu zdravu bugarsku državu. Mehaničko ili slepo podražavanje nije nikada stvaralačko, ni u politici, ni u literaturi ni u umetnosti“.

Ove ispravne reči bugarskog državnika trebalo bi dobro da pročitaju oni, koji su, pre par meseci, bili podigli kod nas čitavu hajku, da se, bez promišljanja i bez odlaganja, provede stopostotno podražavanje stranih uzorima!

**Подмирите
претплату
за годину
1941**

Sokolstvo i selo

Sokolstvo na selu je nacionalni stup, oko koga treba okupiti omladinu. Jer ta omladina će, danas sutra, prva sve žrtvovati za dobro i napredak svoga roda. Ukoliko nije nacionalno odgojena, treba je odgojiti i uputiti pravim putem. U narodu treba probuditi nacionalnu svest, kao i ljubav za divnu našu narodnu nošnju i običaje. Sačuvati ono staro patrijhalno vaspitanje i probuditi mu želju za nečim uzvišenim i dobrim, kao što su sokolstvo i njegova dela. Sokolstvo treba da prosveti selo u svakom pogledu; pošto selo ima mnogo štošta, ali ne ume to da iskoristi. Pa zar dopustiti, da dode neki stranac i iskoristi narodno dobro, koje je u znoju i trudu stečeno?

Selu treba pomoći, ali kako?

Održavajući razne, za narod korisne tečajeve, kao: higijenu, domaćinstvo, poljoprivredu itd. Stati mu ljude, koji poznaju dušu naroda i koji će mu pomoći, a ne one koji ismejavaju njegovu nalivnost. Zar je bedni, ali svesni seljak kriv, što nije imao dovoljno sredstava za školovanje svoga deteta; pa zar seosko dete nema isto pravo na život, kao i ono koje je u svim mogućim zadovoljstvima živelo? Narodu je potreban čovek, koji će raditi bez ličnog interesa, a to može da bude samo Soko, koji je odgojen u rečima: „Ni koristi, ni slave!“ Pomoći selu znači, pomoći samom sebi i domovini!

Borovo

BATOZ BORKA

Dužnost koju treba bezuslovno izvršiti

Ovih dana Savez Sokola uputio je svim svojim jedinicama formular velikih godišnjih statističkih izveštaja. Ne znamo po koji put ponavljamo od kolike je važnosti da sokolska društva i čete ovoga puta zaista i potpuno izvrše svoju dužnost u ovom pravcu i da na vreme pošalju verno i pravilno popunjene izveštaje. Župe treba da nastanu da se ovog puta ovoj dužnosti odazove sto posto njihovih jedinica, barem prema

onom stanju jedinica, koga su same bratske župe uputile Savezu i označile kao realno. Starešine društava i četa treba da lično povedu brigu o tome, da se ovi izveštaji propisno popunjeni pošalju na vreme župama koje će ih dalje dostaviti Savezu.

НАШИ У АМЕРИЦИ

Југословенски исељеници у Чикагу имају врло бројна и активна друштва, која својим радом много доприносе чувању народне свести. Нарочиту активност показују певачка друштва, чије приредбе окупљају не само наше исељенике, већ и припаднике других народности. Сва друштва у Чикагу и ове су године прославила Дан Уједињења најсвечаније. Чикашки Југословени узели су учешћа у друштвеним приредбама без обзира на племенску и верску припадност.

Певачко друштво „Свети Илија“ из Аликвија приредило је велик концерт наших песама, који је био одлично посећен.

Letnotelovadišče Sokolskog društva Celje-Matica

Naše društvo ima od mestne občine v najemu veliko letno telovadišče na Glaziji skupno s Sportnim klubom Celje. Prihodujo pomlad bodo začeli na tem prostoru graditi že dolgo napovedano justično palačo. Ker si je društvo pred več leti zagotovilo služnostno pravico za 50 let, je mestna občina v zameno za Glazijo preskrbela drug prostor na Lanovžu, ki bo po svoji legi in obsegu ustrezal sodobnim letnim telovadiščem, čim bodo izvršene razne naprave kakor vodovod, garderobe, prhe itd. Nekaj teh naprav bo oskrbela mestna občina, velik del kakor postavitev garderob s potrebnimi prikljinami bi pa naj oskrbelo društvo samo. Stroški bi znašali okoli 50.000 din. Društvena uprava sama ne more sklepati o izdatkih v toliki višini, pa bo treba sklicati izredni občni zbor, ko bo zadeva dozorela. V zvezi s temi izdatki bi prišle v poštev še druge okolščine o katerih bi se moralo članstvo posvetovati. Društvo se poslužuje za nekatere panoge kakor odbojko in podobno tudi dvorišča pred mestno narodno šolo zraven telovadnice, ki je pa za večji razmah v poslovanju prostih panogah pretesno.

Григорије Петров, апостол стваралаштва

Данас је изишла из штампе трећа свеска соколске библиотеке под насловом „Григорије Петров, апостол стваралаштва“. Редакција библиотеке није могла наћи сретнијег избора него што га је учинила, издавајући два одлична дела великог руског филозофа и проповедника Григорија Петрова. Посвећена омладини и вођама народа, ова књижица кипти не само дубоким мислима и животном мудрости, него и снажном полетном вером и оптимизмом, који је потребан у данашњим временима да савлада за добро и земље и народа малодушност и цинизам времена. Григориј Петров име које је уживало највећу популарност у Ру-

сији, познат као учитељ народа, велики проповедник који је оставио и нашој земљи најлепше успомене, говори у овој књизи омладини и јавним радницима речима које ће се дубоко засећи у сва срца и које осветљују путеве којима треба да креће омладина и интелигенција тога народа, да би извршила своју мисију у препородилачком послу народа. Ова двострука свеска обухвата читава три табак, и цена јој је само два динара. Штампана је и у ћирилици и латиници.

Ових дана излази из штампе и четврта свеска ове библиотеке, под насловом „Мисли Рачког и Штросмајера“. Свеска ће бити издана поводом Штросмајеровог дана, који ће се, на нарочито свечан начин, прославити ове године у соколским јединицама.

Sokol matica je pridno pospeševal gibanje v naravi po načelu, mladini zraka in solnca in bo tudi v bodoče ostal pobornik tega načela.

Josip Bauman

VELEŽGANJARNA
Izdelaovalnica likerjev, ruma,
konjaka in sadnih sokov
ST. ILJ PRI MARIBORU
Postaja St. Ilj - Drav. banovina

Pristna sljivovka,
Pristna droženka,
Pristni brinjevec,
Brandy medicinal, Crem likerji,
Rum, Pelinkovec, Špritz,
Štajersko vino, Malinovec

Detaljna prodaja na malo u Mariboru

Pismene porudžbine slati u St. Ilj v Slov. Goricah

Preporučam se braći za potrebe prilikom raznih priredbi

Scetnu novu godinu želi
Tvornica gimnastičkih sprava

J. Oražem
RIBNICA (64-1)

ЧАСОВНИЧАР И ЈУВЕЛИР
М. МИТРОВИЋ

Теразије 22 (до Москве)

има швајцарских часовника ва руку и цеп, златног накита, кристала, сребра, пехара и плакета

Браћи и сестрама попуст
Цене врло солидне. Стручан рад
Тражите цене за израду клинаца и значака

(3-51)

Parna pivara, fabrika slada i kvasca

MIH. J. KOSOVVLJANIN A. D.

JAGODINA

Žuto pivo **MORAVAC**

Crna pivo **KOSOVO**

Tišten kvasac!

(60-1)